

Az Iskolafejlesztési Alapítvány partnerei

Összeállításunkban bemutatjuk azokat a jelentősebb nemzetközi és hazai szervezeteket, elsősorban szakmai vagy ifjúsági érdekeltségű civil szervezeteket, alapítványokat, a közoktatás-fejlesztéssel összefüggő, nonprofit szféra azon szervezeteit, melyekkel kialakult tartós munkakapcsolat az Iskolafejlesztési Alapítvány imagojának fontos része. E szervezetekhez közül többel nem is egyszerűen a napi munkakapcsolatok, személyes kapcsolatok (vezetőségi megbízatások, intézményi tagsági forma választása stb.) fizik az IFA műhelyét; több esetben az IFA meghatározó szerepet játszott a szervezet létrehozásában, s jelenleg is meghatározó ennek működési kereteinek biztosításában. A kapcsolatot különböző fokozatait a bemutató-bemutató szövegek tartalma illetve terjedelme is jelzi. Felsorolásunkban nem említjük a megyei pedagógiai intézeteket, melyeknek többségével szintén szoros a munkakapcsolatunk, nem említjük a szoros együttműködést tartó iskolákat és iskolafenntartókat – ezekről a kapcsolatokról a folyóirat más oldalain gyűjthet adatokat az érdeklődő.

Az Iskolázás Szabadságának Európai Fóruma

1989 novemberében a Ruhr-vidéki Wittenben 56 szakember találkozott egy kollokviumon, melynek megrendezését a Heinrich Böll Alapítvány tette lehetővé. A kollokvium címe ez volt: A szabad iskola és az állam. A kollokvium összehívását a budapesti Iskolafejlesztési Központ és a witteni Waldorf-pedagógiai Intézet munkatársai kezdeményezték, eredetileg az iskolák egyenlő finanszírozásának s ezzel összefüggésben az iskolázás fenntartóktól független szabadságának megvitatására. Kelet-Európából a magyarokon kívül észt, horvát, lengyel, orosz és örmény résztvevők voltak (majd az utolsó pillanatban beestek a falat éppen ledöntő keletnémetek is). Nyugat-Európát a Német Szövetségi Köztársaság szakemberein kívül angolok, svájciak és svédek képviselték. Természetesen nem államok képviselői találkoztak, hanem különböző államokból érkezett szabad állampolgárok, akik önmagukat illetve az általuk művelt pedagógiai irányokat képviselték.

A második kollokvium 1990 májusában a magyarországi Velencén ült össze. Költségeit a magyar Művelődésügyi Minisztérium vállalta. Itt már jelen voltak csehék és románok, osztrákok és hollandok is. A résztvevők áttekintették az európai közösség oktatási törvényeinek alapkonceptióit és a pluralisztikus iskolarendszer jogi és pedagógiai konzekvenciáit. A résztvevők deklarálták az iskolázás szabadsága Európai Fórumának megalakulását (a „nemzetközi kerettségben” neve: Europäisches Forum für Freiheit in Bildungswesen; European Forum for Freedom in Education, E/F/F/E).

1991-ben Helsinkiben találkozott 14 országból érkező 140 résztvevő – itt már a Szovjetunió

is képviseltette magát –, s a kollokvium elfogadta a helsinki Deklaráció szövegét az iskolázás szabadságáról, mint az alapvető emberi jogok egyikéről.

Ezt követően a Fórum megkezdte könyvsorozatának kiadását, és rendszeres évi jelentéseinek elkészítését, melyekben felméri az iskolázás szabadságának helyzetét az európai államokban. Ezzel egyidejűleg számos sikeres akció szervezett fenyegetett iskolák életbentartására, az iskolázás szabadságát fenyegető intézkedések elhárítására.

Megalakultak a Fórum nemzeti társaságai és irodái is. (A Fórum titkárságának teendőit kezdeti két titkárság látja el összehangolt munkában. A nyugat-európainak a witteni Waldorf-pedagógiai Intézet, a kelet-európainak a budapesti Iskolafejlesztési Központ ad otthont.)

1992 májusában a Fórum 6. kollokviumát a szlovéniai kormányzat hívta meg. E kollokvium fő témája a tanárképzés volt – az alternatív és szabad tanárképzés lehetősége, mint a szülők igényei szerint alakuló sokszínű és szabad iskolázás egyik alapfeltétele. Ugyancsak e kollokvium fontos melléktemája volt a kisebbségek védelme. Itt már 20 ország 134 állampolgára vett részt.

Itt kezdődött meg a Fórum európai tanárképző intézetének szervezése, azzal a célkitűzéssel, hogy közös fedél alatt hozza össze a különböző alternatív és szabad pedagógiai irányzatok tanárképző tevékenységét. Ebben az előkészítő munkába bekapcsolódott a szentpétervári egyetem, a németországi witten-herdecker szabadegyetem, az angliai Plymouth egyeteme, a miskolci egyetem bölcsészettudományi intézetének neveléstudományi tanszéke, a németországi Montessori Akadémia és Freinet-központ, valamint a szabadiskolák (tolsztojánus iskolák)

központja, a német, az angol és a magyar napilap Waldorf-tanárképzés egy-egy intézete is, provizórikusan a budapesti Corvin Egyetem Alapítvány és az Iskolafejlesztési Alapítvány.

1992-es őszi witteni találkozáson a Fórum elfogadta az oktatási törvénykezésre vonatkozó Ajánlásait. Ugyanebben az évben a Fórum megívást kapott – tanácskozási joggal – az Európa Tanács és az Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet oktatáspolitikai kérdésekkel foglalkozó üléseire.

1993 májusában a 8. prágai kollokvium fővédnökségét Václav Havel vállalta magára. Ugyanebben az időben Göncz Árpád, a Magyar Köztársaság elnöke és Milan Kučan, Szlovénia elnöke elvállalták a Fórum fővédnökségét.

1994 májusában Bernben tartotta kollokviumát a Fórum. A főtéma: Mennyi államra van szüksége az iskolának? (Wieviel Staat braucht die Schule?) 330 résztvevő érkezett 28 országból.

A Fórum munkájában jelenleg 32 európai ország képviselői vesznek részt. Az angol-német nyelvű könyvsorozatból eddig hat kötet látott napvilágot. Ezek megvilágítják az iskolázás szabadságának jogi hátterét, igazgatási és gazdasági konzekvenciáit. Minden év májusában megjelenik az előző évi európai oktatáspolitikai események áttekintő térképe.

Az Európai Fórum jelenlegi elnöke Eginhard Fuchs (Witten), alelnökei Robert Bell (London) és Vekerdy Tamás (Budapest, IFA).

Gemeinnützige Gesellschaft Gesamtschule (GGG)

A GGG (Gesamtschule Közhasznú Társaság) 25 évvel ezelőtt – az akkori NSZK területén – a Gesamtschule iskolatípus létrejöttével egyidejűleg, annak „védőemőjeként” szerveződött. A Gesamtschulét azok a pedagógiai és társadalmi erők hozták létre, amelyek nem tudtak és akartak megbékülni a német iskolarendszer erősen szelektív jellegével, ezért az „esélyegyenlőség” fő ideológiai jelszavának talaján olyan iskolatípust hoztak létre, amely a négyosztályos alapozó iskola után 16 éves korukig azonos képzési lehetőséget biztosít falain belül minden gyereknek. A Gesamtschule létrejöttét és történetét pártpolitikai csatározások és ennek nyomán állandó létbizonytalanság kísérte (és kíséri mindmáig). Ebből következett a felismerés, hogy védelméit, politikai és pedagógiai képviseletét nem lehet magára az iskolára hagyni: társadalmi összefogás szükséges mind azok részéről, akiknek politikai és humánus meggyőződésük az ilyen típusú iskola létjogosultsága. Megalakították társaságukat, a GGG-t, amelynek tagsága széles társadalmi bázist reprezentál. (A szervezet külföldi tagjai egyikeként csatlakozott a GGG-hez az OKI Iskolafejlesztési Központja is.)

A GGG célkitűzései:

1. A Gesamtschulék hálózatának lehetőség szerinti kiszélesítése új iskolák létesítésének kezdeményezésével,

2. a már működő Gesamtschulék közötti együttműködés ápolása,

3. intenzív tájékoztató, felvilágosító tevékenység a nyilvánosság megnyerésére,

4. kiadványok (folyóirat, periodikák) megjelentetése,

5. fórumok, konferenciák rendezése.

International Movement Towards Educational Change (IMTEC)

Az IMTEC (Nemzetközi Mozgalom az Iskola Megváltoztatásáért) 1972-ben alakult meg Párizsban az OECD keretében, 1977-ben lett belőle nonprofit alapítvány Norvégiában. Nemzetközi oktatási szervezet ez, amely a pedagógiai változások és fejlesztések támogatásának szenteli magát. Központi irodája és irányító bizottsága Norvégiában székel, de számos országban működnek nemzeti bizottságai is.

Ezek laza szervezetek, inkább egy-egy feladat megoldására alakult ad hoc bizottságok. Hazánk is tagja e szervezetnek, a kapcsolattartásra, a hazai erők összefogására Loránd Ferenc kapott felkérést.

Az IMTEC nagy nemzetközi projektekben végzi a tevékenységét. Ezek egyike a bennünket közelről érdeklő ún. Kelet-Nyugat projekt, amely a két égtájjal jelzett államok pedagógiai törekvéseinek kölcsönös megismertetését, személyes kapcsolatok létrehozását kívánja segíteni. Egy másik, bennünket is érintő projekt Az iskola 2020-ban címet viseli. Ennek keretében tartotta az IMTEC 1993 szeptemberében azt a nemzetközi konferenciát, amely – többek között – a demokráciára való nevelés kérdéseivel foglalkozott. Hazánk képviseletében többen vettek részt a tanácskozáson.

International Network for Global Education (INGE)

Még jóval a „Fal” leomlása előtt, 1985-ben gyűlt össze néhány európai és amerikai szakember Berlinben, hogy megkíséreljen létrehozni egy globális neveléssel, a szinkron társadalomtudományi oktatással foglalkozó szervezetet. Kelet-Európából akkor még csak Magyarország képviseltette magát az alapításkor. Az INGE, vagy fordításban a Globális Nevelés Nemzetközi Hálózata azóta éves vándorkonferenciákon teremt lehetőséget gyakorló pedagógusok, tananyagfejlesztők és elméleti szakemberek számára, hogy tapasztalataikat megosszák egymással. Az INGE szerepe elsősorban találkozási lehetőségek biztosítása, amelyek eredményeképpen számos nemzetközi projekt kezdődhetett: Magyarországon az elektronikus levelezés meghonosítása, összehasonlító tantervfejlesztés program, globális fejlesztési projektek indultak el.

Az INGE legközelebbi konferenciája Oroszországban, a Moskva melletti Rjazanyan lesz 1994 októberében. A programról információkat ad: Horváth Attila, OKI IFK, Budapest, 1399 Budapest Pf. 701/420. Tel.: 118-6531.

International Network of Productive Schools in Europe (INEPS) Produktív Iskolák Nemzetközi Hálózata

„Produktív tanulás” – ez a neve annak a nemzetközi oktatási programnak, amely immár 12 országban 15 tagiskolát tudhat a táborában, köztük két magyar iskolát is: a Pécs külvárosában működő Fehérhegyi Általános Iskolát és a salgótarjáni Petőfi Sándor Iskolát.

A produktív tanulás oktatási formát jelent, amely elsősorban a társadalomba beilleszkedni nem tudó (15–18 éves) fiatalokat juttatja egyszerre munkához és a munkájuk tárgyára épülő, projektszerű tanulási folyamattal segítségével iskolai bizonyítványhoz. Az első ilyen iskolát New Yorkban szervezték az 50-es években *City as School* elnevezéssel, utalván már a névvel is arra, hogy maga a város, a benne való munkás lét az „iskola”. Az első európai követő a berlini *Stadt als Schule Berlin* volt.

A kiépült nemzetközi munkakapcsolat rendszer keretében az ekként dolgozó iskolák évente cserélik ki nemzetközi tanácskozáson tapasztalataikat. Az idei párizsi konferencián bemutatkozhatott a 12 évfolyamos iskolamodell-fejlesztést képviselő salgótarjáni iskola is.

Anaplaszisz

Anaplaszisz görög szó, újratermést jelent. Ezen a néven alakult az ókori görög kultúra játékos népszerűsítését vállalók baráti társasága.

Közel tíz éve, száz felnőtt és fiatal lelkesedésből, munkájából valósult meg az ógörög művelődéstörténeti játék, mely akkor 700 gyerek számára adott élményt és ismereteket. A kezdeményezés sikerét az is bizonyítja, hogy a tíznapos tábor programja, gyakorlati modellé vált, az akkori „százak” alakították, színezték, fejlesztették az ötletet, s évről évre újabb érdeklődőket avattak be, segítettek a példa „újratermésében”.

A játék alkalmazói több találkozózn számoltak be egymásnak „ógörög” élményeiről, az újabb tapasztalatokról. Megfogalmazták az igényt a szervezett információcserére, a segítségkérés és -felajánlás megoldására. Megalakították nem hivatalos társaságukat, az „Anaplaszisz”-t, melynek támogatását a gyermekkultúra ösztönzésére létrehozott Garabonciás Alapítvány vállalta.

A Garabonciás Alapítvány 1994 nyarán ógörög táborában fogadta az Anaplaszisz jelenlegi és jövőbeli tagjait.

Az egykori tábor létrehozói, a társaság alapító tagjai: Trencsényi László és Váradi István, az IFA alapító tagjai.

Címe: Budapest V., Falk Miksa u. 10. 1055 Garabonciás Alapítvány

Általános Művelődési Központok Országos Egyesülete

A magyarországi általános művelődési központok fejlődésére mindig is jellemző volt a mozgalmerszerűség. Kezdetben a Művelődési Minisztérium által „kiszemelt” 20 intézménynek

az akkori Népművelési Intézetben zajló rendszeres továbbképzései adták a csoportszerveződés kereteit. E szerep kör megszüntével a „huszak” igazgatói munkaközösséget alkottak, ezt követően kezdetben a Magyar Népművelők Egyesületéhez társultak annak tagozatát megteremtve. 1991-ben önálló egyesületet alakítottak az ÁMK-mozgalom elkötelezettjei. Az ÁMK Országos Egyesületnek egyéni és intézményi tagsága is van – tagadhatatlanul ma még nem terjed ki a mintegy 250 hazai ÁMK egészére. Az Egyesület szakmai érdekvédelmi és képzési feladatokat vállalt. Székhelye a Csepeli ÁMK. Elnöke Feith Bence, a csepeli ÁMK igazgatója, titkára Kovács László. Kelet-magyarországi alelnöke Eszik Zoltán debreceni ÁMK-igazgató, Nyugat-magyarországi regionális alelnök Ferge József sármelléki igazgató. Az egyesület vezető testülete, a választmány, 1994. májusi kunszentmiklósi ülésén arról döntött, hogy felvételét kéri a Nemzetközi Közösségi Iskola Szövetségbe. Az egyesület rendszeres programja, melyet az Iskolafejlesztési Alapítvánnyal (egyben a Központtal is) kötötte szövet: a *Bajai ősz*, az innovatív ÁMK-k szakmai tapasztalatcsereje. Legutóbbi kiadványa az ÁMK-kban működő iskolaszakcsoportokról tájékoztató.

Címe: Budapest XXI., Simon Bolívar sétány 4. 1212

Burattino Alapítvány

A Burattino Hátrányos Helyzetűeket Segítő Alapítvány célja alapvetően a főváros területén élő hátrányos helyzetű gyerekek számára létrehozott 12 évfolyamos iskola működtetése. Az iskola nevelési elvei: megőrizni a gyermekek iskolával, pedagógusokkal, tanulókkal kapcsolatos pozitív élményeit; a gyermeki kreativitás fejlesztése a drámapedagógia, a játékos szórakoztató formák segítségével a tudás megszerzésének akaratfejlesztő, nem mindig szórakoztató formában való megoldásaival.

Az alapítvány tevékenységét 9 tagú kuratórium irányítja. Tagjai: Mezei Katalin, Vég Katalin, Divald Tamás, Trencsényi László, Solt Ottília, Borbáth Gábor, Winkler Márta, Mihály Ottó, Bencz Béla. A kuratórium dönt a rendelkezésre álló pénzeszközök felhasználásáról, az alapítvány által működtetett iskola tantestületének személyi állományáról, ellenőrzi a gazdálkodást, ellenőrzi a céljainak megfelelő pedagógiai munkát, figyelemmel kíséri az iskola növendékeinek eredményeit, dönt az iskolában tanuló diákok részére ösztöndíjak, jutalom, tanulmányutak odaítéléséről.

Az alapítvány saját nevében gazdálkodási tevékenységet folytat. A gazdálkodás eredményeiből befolyt pénzeszközöket céljaira fordítja. Az alapítvány céljai közé kell érteni a tágabb tartamú nevelési, oktatási tevékenységeket mindaddig, amíg az iskola diákjai vagy az iskola pedagógusainak jobb felkészülése érdekében kerülnek az alapítványi pénzeszközök felhasználásra.

A Burattino Iskola az alapítványi iskolamozgalom elismert, példaadó intézménye Csepelen. A pedagógiai eredmények vállalkozó kedvű pedagógusok, szülők és a gyerekek sikereinek tanúságai. A gondok, nehézségek a konfliktu-

sokkal terhes, jövőjének adós hazai társadalom felelősségét terheli.

Címe: Budapest XXI., Táncsics M. u. 27. 1212

Erdi Iskola Egyesület

Az Erdi Iskola Egyesület 1990-ben alakult. Tagjai (jelenleg 114 intézmény illetve magán-személy) elsősorban általános és középiskolák, de vannak közöttük óvodák, egyetemek, főiskolák, valamint különböző társadalmi szervezetek képviselői is.

Az Erdi Iskola Egyesület célja:

Szervezetileg egységesíteni azokat az iskolákat, amelyek – működésük szerves részeként a szorgalmi időben – természet környezetben, rendszeresen olyan megismerési és nevelési folyamatokat valósítanak meg, amelyek:

a) az adott környezetet a megismerés és a cselekvési kultúra elsajátítása terepének tekintik;

b) a környezet megismerésére és annak aktív védelmére nevelnek;

c) a természeti környezet mellett bekapcsolják a megismerési folyamatba az adott település társadalmi sajátosságait, az ember alkotja tárgyi környezetet, az ott élő emberek kultúráját, életmódját és szokásait.

Az Erdi Iskola Egyesület tevékenységi területei:

Az erdei iskolai tanulásszervezés ajánlása a minél szélesebb elterjesztés érdekében.

Információcsere, kapcsolattartás a különböző működő erdei iskolák között.

Segítségnyújtás az erdei iskolai szervezést vállaló pedagógusoknak.

Továbbképzések, országos találkozók szervezése.

Címe: Budapest V., Dorottya u. 8. 1051

Ezredforduló Alapítvány

Célja: A gyermek- és ifjúsági korosztályok és szervezeteik közösségi célú tevékenységének támogatása. Az ezredfordulóhoz közeledő társadalom ifjúsági problémáinak átfogó, maradéktalanra törekvő és strukturált feltárása. Az alapítvány ebben kíván közvetlen szerepet vállalni és ennek érdekében a civil társadalom egy-egy szegmensére szerveződött intézmény, szervezet, mozgalom, állampolgári kezdeményezés meglévő forrásainak kiegészítésére vállalkozik. Kiemelkedő fontosságú az ifjúsági problémák azonosításának és artikulációjának minőségjavítása. Az alapítvány az ennek érdekében szükséges műveletek végzését, illetve koordinációját vállalja – közreműködik tehát a hasonló célra szerveződött alapítványokkal, szervezetekkel, ifjúságsegítőkkal, kutatókkal és hivatalokkal. Az alapítvány mindezeket a szereplőket közvetlenül is támogatja. Mégpedig mindenekelőtt illetékesség, kompetencia és felelősség szerinti címzése és továbbítása, ha kell döntéshozatalos szervezése révén, illetve saját forrásaira támaszkodva.

A fentiek alapján, ezen tevékenységekre és információkra építve döntő szerepet vállal abban, hogy ciklusonként elkészüljön az állami ifjúsági munka, a képviselői szervek megkerül-

hetetlen döntés-előkészítő anyagaként funkcionáljon az ifjúsági problémákat bemutató helyzetjelentés. Ugyanerre támaszkodik a képzési projektek kezdeményezésében és támogatásában is.

Címe: Budapest XIII., Pattantyús u. 4. 1134; Telefon/fax: 120-7744

Falufejlesztési Társaság

A Falufejlesztési Társaság kezdeteit az 1980-as évek elején a Somogy megyei terepen találjuk, ahol az aprófalvak megmaradása érdekében együttműködő népművelők, településtervezők elképzeléseiben élt mint tevékenységüknek keretet adó, fölülük emnyőt tartó „társaság”. Falusi egyesületek megalakításának szorgalmazása, segítése, népfőiskolák indítása volt a '80-as évek derekán a fő tevékenysége annak a szűk baráti körnek, mely végül is 1989. július 31-én 38 alapító taggal egyesülte szervezte magát. Az egyesületté váló szerveződést segítette az MTA Soros Alapítványának támogatása.

1989-1990-ben a társaság elsősorban Nógrád, Borsod-Abaúj-Zemplén és Pest megyékben fejtett ki tevékenységet. Néhány kistájra, a „legtágabb otthon és a legszűkebb haza” területére terjed ki együttműködésen alapuló tevékenysége. A középpontban a történelmi-kulturális vagy egyéb szempontok alapján lehatárolt kistájak kapcsolatrendszere, dinamikájának vizsgálata és az ennek nyomán feltáruló problémákkal adekvát animáció (fejlesztést segítő tevékenység), valamint a falu és modernizáció gyakorlati problematikájának megfogalmazása kerül.

A társaság tagjai szakképzettség szerint változatos képet nyújtanak: építész, szociológus, néprajzos, településtervező, népművelő, újságíró, lelkész és levéltáros, mezőgazdasági mérnök, közgazdász és pénzügyes, tanár, város-gazdász, grafikus stb. Szeretik a szakmájukat, de nem gondolják magukat „szak”-emberek. Emberségük és benne szakmaiságuk gazdagodását az egymással együttműködő cselekvésben vélik lehetségesnek.

Becsülik a tudományt, de nem szeretik a tudományosodást. Fontos a politika, de nem tartják olyan dolognak, amivel nekik kellene foglalkozni. Vállalják azt, hogy segítenek megszólaltatni a társadalmi némaságra kárthatott csoportokat, falvakat, kistérségeket. Szeretnek az egymás közelében és hasonló helyzetben lévő falvakat „nem államigazgatási típusú”, hanem a társadalmi együttműködésre alapozó szerveződésekben látni. Kutatási programjaik részben beilleszkednek kistáj szintű település-animációs tevékenységbe, másrészt hivatottak elősegíteni a témában elkötelezett szakemberek és a szakmák közötti együttműködést, a munkákhoz szükséges és tudni érdemes dolgok megismerését, információk gyűjtését. Képzési programjaik ezeken felül közvetlenül is szolgálják tevékenységük módszeres fejlesztését.

„Fiatalok a faluban” címmel összehasonlító felkutatás folyik négy ország (Magyarország, Ausztria, Németország és Románia) nyolc faluban, amelyben a falun élő fiatalok értékorientációinak hasonlóságait és különbségeit vizsgálják.

„Málna tantárgy”. Az OKI Iskolafejlesztési Központja, illetve Alapítványa munkacsoportjával együttműködésben több málnatermesztő Nógrád megyei község iskolájában indítottak kísérletet a „településbarát iskola” eszméjének és gyakorlatának meghonosítására. Más településeken, más helyi tudásra is alapozható elgondolás lényege az, hogy miképp emelhető be a helyi iskola nevelési és oktatási rendszerébe a helyi tudás, ez miként képes integrálni, a valósághoz közelebb vinni az iskolai tudásszerkezetet. Képes-e az iskola a helyi innováció egyik műhelyévé válni?

Falugondnok. A falugondnokság intézménye az aprófalvak üzemeltetésének problémáira ad választ. A falugondnok olyan, mikrobusszal rendelkező személy, aki segít a falu ellátásában, az elvitt funkciók legalább részbeni visszahozásában, egyszemélyes szociálpolitikai alapintézmény. Menet- és tevékenységi rendjét falugyűléssel egyeztetve állítja össze. A modellt 1982-ben Kemény Bertalan dolgozta ki, és 1990-ben a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Tanács vállalta a gyakorlati bevezetést. Jelenleg 23 falugondnok 35 település mindennapi gondjait könnyíti.

Dán—magyar kapcsolatépítés. Elyerték a dán külügyminisztérium Kelet-Európa demokratizálásiért c. alapítványának támogatását, melynek keretében 25 olyan falun élő fiatal ember tanulmányozhatta 1991 októberében a dán mezőgazdaság működési rendszerét, akik idehaza már gazdálkodnak vagy gazdálkodni szeretnének.

Képzési program. Helyi programokkal rendelkező laikusok számára tanfolyamot hirdettek 1990 őszén. A tanfolyamon a településfejlesztés sajátos módszere, a települési animáció alapismertetei, készségei sajátíthatók el. A képzést az Autónomia Alapítvánnyal közösen hirdették meg.

A társaság élén Kemény Bertalan és Köles Sándor áll.

Címe: Budapest I., Corvin tér 8. 1011

Freinet Műhely

A Freinet Műhely kialakított egy továbbképzési formát, amely 1988 óta működik. A Freinet-pedagógia sajátosságait és képzési hagyományait igyekszik adaptálni a magyarországi viszonyokra. Találkozik/táboraiak alapelve az együtt és egymástól tanul. Évente több találkozót szerveznek, és mindig törekszenek arra, hogy legalább egy rendezvényre a pedagógusok magukkal hozhassák gyermekeiket, illetve érdeklődő szülők (akár gyermekekkel együtt) is eljöhessenek.

A találkozók az éppen aktuális témával kapcsolatban kínálnak műhelyfoglalkozásokat, de az időkeret nyitott marad annyira, hogy minden résztvevő jelentkezhesen rövid vagy hosszú műhely vezetésére. A végleges program az első nap estjén áll össze. A csoportokban (10-15 fő) folyó munkáról az ún. színes estén számolnak be az egymásnak szervezett bemutatón a résztvevők. A napi plénumok adnak teret a folyamatos visszajelzésekre, az esetleges korrekciók megbeszélésére. Fontos, hogy a résztvevők aktívan formálják a találkozó témáját, történéseit.

A műhelyben keresik azokat megoldásokat, amelyekkel az igényelt programformáló együttműködés valósággá válik.

Ezek a továbbképzési találkozók segítik a pedagógusokat abban, hogy Célestin Freinet szellemében folytassák tovább munkájukat. Ez nyitott önképzési forma. Nem kapnak bizonyítványt a résztvevők, és az sincs előírva, hogy hány ilyen találkozón kell részt venni ahhoz, hogy valaki Freinet-pedagógusnak tudja magát. Kinekinek egyedül kell eldöntenie, mikor érez magában elég felkészültséget ahhoz, hogy ezt az irányt vállalja.

A Műhely helyi Freinet-csoportok kialakulását segíti. Ezek szakmailag támogatják egymást. A Freinet Műhely segít szakmai önértékelés elkészítésében is. Segítségét nyújt – a Magyar Freinet Alapítvánnyal karöltve – abban, hogy a Freinet-módszer iránt érdeklődő magyar pedagógusok külföldi találkozókon is gazdagíthassák ismereteiket. A Magyar Freinet Alapítvány az Országos Játék Alaptól ehhez támogatást is kapott.

Az 1994. évi mezőberényi találkozón a műhelyvezetők között külföldiek is szerepeltek Ausztriából, Franciaországból, Hollandiából és Németországból.

Címe: Budapest X., Tavasz u. 4. 1108

Garabonciás Gyermekegyüttes

A Garabonciás Gyermekegyüttes 6 éve működik a Ferencvárosi Művelődési Központban. Az együttes a történelmi táncok, játékok népszerűsítésében vállal feladatot. Ezzel a művészetoktatás és a művelődéstörténeti értékek közkinccsé tétele eddigi fehér foltjait igyekszik szűkíteni. A reneszánsz, barokk táncokat, a portlást bemutató műsorukat tánctanítást – „történelmi táncház” – követi. Az ókort – rekonstruálható táncanyag híján – pantomimjátékokkal idézik fel. Az együttes és oktató gárdája gyakran rendez pedagógusok számára táncoktatást, illetve segítséget nyújt iskolai tánc-csoport tanításában.

Rendszeresen szerepelnek a Budapesti Történelmi Múzeum és az Aquincumi Múzeum gyermekrendezvényein.

Az együttes tagjai tevékeny közösségi életet élnek, játékaikban, nyári táborozásaik alkalmával egy-egy történelmi kort keltenek életre korabeli kézműveskedéssel, játékkal, táncsal.

Az együttes vezetője Váradi István, az IFA alapító tagja.

Címe: Budapest IX., Haller u. 27. 1091

Gyermekérdekek Magyarországi Fóruma

A fórum társadalmi szervezete, melynek célja a gyerekek sajátos érdekeit képviselni minden olyan fórumon és formában, amely közvetve vagy közvetlenül érinti. Figyelemmel kíséri a gyerekek helyzetét – erről évente megjelenő összefoglaló jelentet meg –, szorgalmazza a gyerekkoroszályra vonatkozó kutatásokat – e célból létrehozta a Gyermektanulmányok Alapítványát –, kezdeményezi, illetve véleményezi a gyerekeket érintő döntéseket, részt vesz azok kidolgozásában.

A fórum tagjai lehetnek tényleges vagy jogi személyiséggel rendelkező szervezetek, de ezzel nem rendelkező társaságok, köztestületek is.

A fórum társelnökei mellett Loránd Ferenc és Várdi István, intézményi tagja az IFA, egyéni tagjai Hortobágyi Katalin, Trencsényi László, Bognár Mária – az IFA alapító tagjai.

Címe: Budapest XV., Kontyfa u. 5. 1156

Az Iskolai Esélyegyenlőségért Egyesület

1990-ben alakult Loránd Ferenc szervezésében abból a célból, hogy összefogja és mozgósítsa azokat az iskolákat, amelyeknek elemei érdekük, hogy tanulóiik számára olyan pozíciókat biztosítsanak iskolán belül, de az iskolarendszer mozgás tendenciáinak keretében is, amelyekről nagyobb eséllyel harcolhatnak azért, hogy a kulturális javakért folyó kiélezett versenyben szociális hátrányaik miatt ne szakadjanak le.

Ez az egyesület tudatosan vállalja, hogy az elitista oktatáspolitikai törekvések ellenében, a társadalmi igazságosság jegyében lép fel egyrészt és elsősorban mint szakmai, de ezen keresztül mint érdekvédelmi szervezet is. Ebben a minőségében vesz részt alapvető tanügyi dokumentumok értékelésében, oktatáspolitikai döntések előkészítésében.

Az Egyesület jelentős rendezvénye volt 1993-ban *A komprehenzívitás problémái az európai oktatásügyben* című nemzetközi konferencia.

Címe: Budapest II., Ady Endre u. 14. 1024

Iskolapolgár Alapítvány

Alapítás éve: 1989.

Főbb célja: felkészítés állampolgári szerepekre; diákok érdek- és jogvédelmének támogatása; igazlító napok szervezésének támogatása; diákönkormányzatok szervezésének segítése; állampolgári (problémamegoldó-konfliktuskezelő) technikák fejlesztése, gyűjtése és terjesztése.

Tevékenysége: eddig mintegy kétszáz projektet támogattak. Elindították az „Állampolgári technikák az iskola világában” c. sorozatot, túl vannak az első három könyv kiadásán (Igazlító nap). Diákönkormányzatok és A gyermekek jogairól). Osztondíjat biztosítottak néhány fejlesztő pedagógusnak. Segítik a Diákjóléti Csoport és több diákszervezet tevékenységét. Nyílt pályázatot hirdettek az Ezredforduló Alapítvánnyal közösen igazlító napok szervezésére. Képzések és segítő helyszíni konzultációk (művezetési) sorozatával teszik hozzáférhetővé a szükséges szakértelmet. Részt vettek a minisztérium által támogatott intenzív pedagógus-továbbképzésben. Gyűjtik az iskola világában járatos konfliktuskezelő/problémamegoldó eljárásokat. Fordítják és adaptálják a külföldi (főleg holland) iskolapolgár-fejlesztő megoldásokat.

Terveik: megújítani az igazlító napok szervezését támogatott pályázati felhívást, folytatni az „Állampolgári technikák az iskola világában” c. sorozatukat, közreműködni a Gyermekkérdések Magyarországi Fóruma által kezdeményezett Közéleti Diákkadémia megteremtésében, to-

vábbra is aktívan résztvenni a Minisztérium által támogatott intenzív pedagógus továbbképzésben.

Kuratórium: Boldizsár Gábor (pedagógus, Iskolaszolga Kft., kurátor), Csizsár Gábor (az alapítvány képviselője, Nonprofit Iroda), Mihály Ottó (kutató-pedagógus, Iskolafejlesztési Központ, kurátor), Pál Tamás (a kuratórium elnöke, szociológus, tanár), Trencsényi László (kutató-pedagógus, Iskolafejlesztési Központ, kurátor).

Címe: Budapest XII., Csiga u. 1. 1121

Kisiskolák Szövetsége

A Kisiskolák Szövetségét azok a pedagógusok oktatási vezetők alapították a 90-es évek elején, akik elkötelezettek abban a hitben, hogy a magyarországi kisiskolák működtetése (sok esetben újraindítása) mögött nem csupán romantikus nosztalgia húzódik, hanem az, a szakmai szempontból értékelhető képesség, hogy a kisiskola családias, otthonos körülményei közepette hatékony, differenciált – modern – pedagógiai szolgáltatásokat tud nyújtani növendékeinek, s a növendékeket övező, jobbra kistelepülési helyi társadalomnak.

Mintegy kétszáz egyéni és intézményi tagja ennek jegyében hallatja szavát közéleti, oktatáspolitikai fórumokon, ennek jegyében gazdagodnak a szövetség kapcsolatai (jelenleg leginkább a Közösségfejlesztők Egyesületével, Falu-fejlesztési Társasággal).

A Kisiskolák Szövetsége továbbképző táborokat, tanfolyamokat szervez. Része volt abban, hogy mára több tanítóképző főiskolán újra tanítvány a „Kisiskola pedagógiája”.

Az Iskolafejlesztési Központ, mint intézmény tagja az iskolaszövetség vezetőségének, melynek ügyvivője Oppedt Józsefné, aki az egyesületnek thont ad Bács-Kiskun Megyei Pedagógiai Intézet munkatársa.

Címe: Kecskemét, Katona József tér 8. 6000

Közösségfejlesztők Egyesülete

Az egyesület 1989-ben alakult országos szervezet, amely mintegy 130 önkéntesen tevékenykedő tagot számlál. Tagjai az ország különféle tájegységeiből valók, eltérő társadalmi és szakmai háttérrel rendelkeznek (helyi közösségek képviselői, polgármesterek, önkormányzati képviselők, közösségi munkások, lelkesek, pedagógusok, közművelődési szakemberek, szociális munkások), ám abban közösek, hogy mindannyian a helyi társadalmi, gazdasági és kulturális fejlődésen munkálkodnak.

A közösségfejlesztés ma Magyarországon a demokrácia alapintézményeiből, az állampolgárok önszervező közösségeiből álló civil társadalom kiépülését felgyorsító tevékenység. A közösségfejlesztés települések komplex (társadalmi-gazdasági) fejlesztését jelenti egy bátorító, informáló, kapcsolatoszerző munka segítségével létrejövő önszervező közösségi hálózat által.

Célok:

Bátorítani az embereket arra, hogy helyi szinten összejöjjenek, együtt legyenek és közösen dolgozzanak; erősíteni a helyi identitástudatot, az emberek önbizalmát és a sikeres közös mun-

kába vetett hitüket; képessé tenni az embereket a helyi cselekvésre, a részvételre és helyi közösségek létrehozására; kiépíteni egy olyan országos hálózatot, amely tanácsal és információkkal szolgál a helyi közösségeknek, és segíti őket kapcsolataik kialakításában.

A közösségi együttműködés során remélhetőleg az alattvalói tudat helyett állampolgári tudat alakul ki; az emberek birtoka veszik szabadságukat, kialakítják és begyakorolják új állampolgári szerepeiket; csökkentik kiszolgáltatottságukat és hatalomtól való függőségüket; résztvesznek a helyi döntésekben, alakítják viszonyaikat; növelik az együttműködésben való jártasságukat; szolidaritás- és felelősségérzetük fokozódik; fokozatosan felvállalják a konfliktusokat és azok megoldásában a konszenzust keresik; életük tartalmasabb, örömeibb, emberibb lesz.

Fő tevékenységi területeik:

Terjesztik a közösségfejlesztés szemléletét és módszereit, hogy a civil társadalom erősödjék és a helyi közösségek segítségét kapjanak szükségleteik felismeréséhez, társadalmi, gazdasági és környezeti problémáik megoldásához; konferenciákat, szemináriumokat, tanácskozásokat szerveznek egymás gyakorlatának megismerése, az új módszerek elterjesztése és a kapcsolatteremtés érdekében; első- és középfokú közösségfejlesztői szakképzéseket szerveznek a Magyar Művelődési Intézetnél közösen; segítik a helyi nyilvánosság fejlődését, pl. a helyi emberek tanfolyamokon sajátíthatják el a helyi kommunikáció különféle módjait (új-szágkésztés, helyi rádióval és kábeltelvízióval kapcsolatos tevékenységek); terjesztik a jó példákat, a települési zárttság csökkentése érdekében tanulmányutakat és cserélőutazásokat szerveznek Magyarországon belül és kívül; keresik a gazdaságfejlesztés módjait, az alternatív gazdasági tevékenységeket, pl. új típusú szövetkezetek, helyi vállalkozások, a vállalkozói szellem fejlesztése információk és szakemberek révén, a minőségi termelés, a feldolgozás felé való elmozdulás stb.

Az információk terjesztésében a következő tényezőkre támaszkodnak: számítógépesített információs rendszer és közösségi adattár; az évente hat alkalommal megjelenő, Parola című folyóirat; a részletesebb elméleti és módszertani tanulmányokat és jelentéseket tartalmazó Parola-füzetek sorozata; a Civil Rádió, amely az alakuló civil társadalom, a „más Magyarorszag” hangja.

A közösségfejlesztési folyamat egy településen a lakosság aktivizálásával kezdődik, majd a problémák felismerésével és azok nyilvánosság tételével folytatódik, melynek során mind többen kapcsolódnak a folyamathoz, majd a közösségben megfogalmazódó feladatok tervezése és közösségi megoldása következik. Míg korábban elsősorban falvakban, vidéki térségekben dolgoztak, ma már kis- és nagyvárosokban is és keresik a határterületeinken dolgozó szakmákkal az együttműködést.

Az egyesület elnöke: Beke Pál, ügyvezető elnök: Varga A. Tamás, titkára: Vercseg Ilona és Péterfi Ferenc.

Címe: Budapest I., Corvin tér 8.1011; Tel.: (36-1)201-57-28

Magyar Drámapedagógiai Társaság

A társaság a drámapedagógia módszerének népszerűsítésével, terjesztésével az iskolai és iskolán kívüli nevelés módszertanának színészetét, hatékonyságának növelését segíti.

Felvállalta a gyermekszínhátság ügyét is, szakmai segítséget és szervezeti formát adva az iskolai színháztársaságoknak. Bemutatókat, kurzusokat, táborokat szervez és szerény eszközeivel a szakkönyvellátásból részt vállal.

A társaság szorgalmazására született rendelet a drámatanári szakképesítés megszerzéséről, a társaság gyakorolja a vizsgáztatás jogát. Egyetemeinken, főiskoláinkon a drámapedagógia polgárjogot nyert.

A Magyar Drámapedagógiai Társaság mellett regionális drámapedagógiai szervezetek alakultak, a társasággal szakmai kapcsolat tartva.

A Magyar Drámapedagógiai társaság tagja Trencsényi László, Várai István és Bognár Mária, az IFA alapító tagjai.

A társaság díszelnöke a bécsi Josef Hollos, elnöke Debreczeni Tibor.

Címe: Budapest I., Corvin tér 8. 1011

Magyar Encore

Az erőszakmentes konfliktuskezelés szemléletének és technikáinak terjesztését tűzte ki célul az 1990-ben Brüsszelben létrejövő ENCORE (European Network for Conflict-Resolution in the Education – Európai Hálózat a Nevelésben előforduló Konfliktusok Megoldására). Ehhez a törekvéshez kapcsolódik a magyarországi ENCORE, amelyet – alapítványi formában – 1993-ban jegyeztek be.

A hálózat központja Szolnok. A kuratórium elnöke *Mrenáné Szakálos Ilona*, a szolnoki Varga Katalin tanára, titkára *Erdősné Márta Mária*, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet munkatársa. A kuratórium tagjai: *Fabiánné Kocsis Lenke*, a Jászberényi Tanítóképző Főiskola tanszékvezetője, *Szekszárdi Júlia*, az Iskolafejlesztés Alapítvány képviselőtársa és *Szűgyi Csongor*, a szolnoki Gyermekváros igazgatója. A magyar hálózat létrejöttében és működtetésében rendkívül nagy szerepet játszott/játszik a Lőndönben élő *Leimdorfer Tamás*, az angliai kvékerek nevelési tanácsadója és az ENCORE Kelet-Európai összekötője. A működéshez szükséges infrastruktúra megteremtéséhez nagymértékben járult hozzá a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet.

A magyarországi hálózat vállalkozik – az erőszakmentes konfliktuskezelés szemléletének és technikáinak a terjesztésén kívül – a hazai konfliktuspedagógiai hagyományok feltárására, a magyarországi konfliktuspedagógiai műhelyekkel való kapcsolatfelvételre és a lehetőségek szerinti együttműködésre; – a témához kapcsolatos kiadványok előállítására és terjesztésére, a rendszeresen kiadott ENCORE-hírelvél útján a hálózathoz csatlakozók folyamatos informálására.

Az elmúlt év során a hálózat országos méretűvé vált, az alapítványnak több mint 150 bejegyzett tagja van. A PHARE-program anyagi támogatásának elnyerésével a lehetőségek bővültek. Mód nyíltott több pedagógustréning szervezésére a II. konfliktuspedagógiai tanácskozással megrendezésére a Jászberényi Tanítóképző Főiskola Pedagógiai Tanszékének szervezésében, és – az Iskolafejlesztési Alapítvány közreműködésével – egy a gyakorló pedagógusoknak és pedagógusjelölteknek szóló kézikönyv elkészítésére.

A hálózatról, a csatlakozás lehetőségeiről személyesen, telefonon vagy levélben kérhető információ Erdősé Márta Máriaától az alapítvány titkáratól.

Címe: Szolnok, Magyar u. 4. 5000 Tel. (56) 422-363

Magyar Oktatási Tudományos és Kulturális Alapítványok Egyesülete (MOTKA)

A MOTKA-t 1992-ben hozta létre 26 alapítvány (köztük az IFA) annak érdekében, hogy egyesületi formában segítsék az oktatási, tudományos és kulturális területen működő alapítványokat képzési és információs szolgáltatásokkal, a hazai és külföldi források felkutatásával, szakmai fórumok rendezésével. Ez utóbbiakra igen nagy igény mutatkozott, az alapítványok egymással való találkozásai mindig sok résztvevőt vonzottak. A MOTKA céljai között kiemelt helyen szerepel a ma Magyarországon több mint tízezer alapítvány döntő többségét kitevő oktatási és kulturális nonprofit szervezetek védelemének erősítése. E munkája során élelményt nyújt a „harmadik szektort” érintő fontos döntések kapcsán (pl. adózási jogszabályok változtatása, vagy a Ptk. módosítása). Sikerként könyvelhetjük el, hogy a Polgári törvénykönyv módosítása során az egyesület legtöbb javaslatát elfogadták a törvényalkotók. Közvetlen céljaink között szerepel a pályázatok és pályázók etikai kódexének kidolgozása és a régóta várt nonprofit törvény kidolgozásában való részvétel.

Az egyesület taglétszáma időközben 85 főlé nőtt s a rendezvényeinken tagjaink számára biztosított kedvezmények, szolgáltatások várhatóan további belépőket vonzanak.

További információk az egyesület tevékenységéről az alábbi címen kaphatók: Biernacky Szilárd elnök, MOTKA, Budapest VIII., Ludovika tér 2. Telefon: 210-1075, fax: 210-1089.

Magyar Pedagógiai Társaság

A 103 éves Magyar Pedagógiai Társaság a pedagógus civilszervezetek doyene. Voltaképpen kétszeresen is az, hiszen hagyományai közt fontos szerepet játszik 1892-es létrejötté (a Magyar Pedagógiai Társaságot korának jeles szak tudósai hívták életre), nemkülönben mintegy két évtizedes kényszerű szünetelés után 1967-es újjáalakítása is az adott viszonyok között megalapozta a mai valóságosan civilszervezetként való működését.

A társaság mindezzel együtt „új folyamát” jegyzi 1990-től. Megújult vezérkara – választmány – fokozta a szakosztályi és tagozati élet jelentőségét, jelezvén: a társasági élet szintere a bázisokon van. Tudomásul véve a pedagógusszakma örvendetes pluralizálódását, a Magyar Pedagógiai Társaság – bár 1300 fős tagsága tekintélyt parancsolóan jelzi súlyát szakmákban – nem törekszik hegemon szerepre. Mint ahogy legutóbbi küldöttközgyűlésén Lukács Péter megfogalmazta: annál inkább közvetítő feladatokat vállal, hiszen szakosztályi, tagozati ülésein eszmét cserél az egyetemi oktató az óvónóval, a fővárosi kolléga a kistelepülés tanítójával, a nevelésfilozófus a könyvtárpedagógussal, a marxista az idealistával, a liberális a konzervatívval. Hiszen a Magyar Pedagógiai Társaság nem szakmai diszciplínák, nem pedagógiai ideológiák mentén szerveződő szervezet, hanem a szakmai igényesség, a tudományosság, innovatív-kísérletező kedv jelenik meg toborzó elvként. Valamennyi megyében működik tagozat, ezen kívül 21 szakosztályban fejtheti ki tevékenységét az érdeklődő.

A közlekedési, pénzügyi gondok a társasági élet megannyi új formáját dajkálták ki: Sopronban teadélután, Jász-Nagykun-Szolnok megyében városi tagcsoportok, Baranyában „kis-szakosztályok” jöttek létre, Veszprém megye hagyományörző tevékenységével hívja fel magára a figyelmet – itt már különös jelentőséggel bír a felkészülés a magyar iskola milenneumára.

A Magyar Pedagógiai Társaság kezdeményezte a VI. Nevelésügyi Kongresszust, sikerrel nyert meg szövetségesül vagy 70 szervezetet, intézményt, s így 1993 őszén jelentős eszmecsere szervezett a magyar közoktatás távlati fejlesztésének kérdéseiről.

A Magyar Pedagógiai Társaság folyóirata az Új Pedagógiai Szemle, melyet az Országos Közoktatási Intézettel társulva ad ki.

Az 1994 áprilisában lezajlott tisztújító küldöttközgyűlésén korábbi elnökét, Kópeczi Bélát tiszteletbeli elnökké, Ádám György akadémikust elnökké választotta. Az Országos Köznevelési Tanácsban Hunyadi Györgyné alelnök, az Országos Közoktatáspolitikai Tanácsban Mihály Ottó választmányi tag képviseli a MPT-t. A Társaság főtájkára Trencsényi László. Az IFA szakemberei több szakosztályban fejtenek ki aktív tevékenységet.

Címe: Budapest VI., Csengery u. 68. 1067

Magyar Tehetséggondozó Társaság

A tehetséggondozás elkötelezettjei hozták létre a 90-es évek szakmai pezsgésében a Magyar Tehetséggondozó Társaságot attól a felismeréstől vezérelve, hogy a magyar pedagógiában jeles ám törékeny hagyományokkal rendelkező szakmai feladat dinamikus hazai és nemzetközi képviselőre van szükség annak érdekében, hogy a mai magyar pedagógiai kultúrában hatékonyan legyen jelen a tehetséggondozás eszménye és képessége. A társasági élet műhelyeiben hamar tisztázódott, hogy a tehetségfelfogás szorosan összefügg az ország demokratikus működésének kérdésével, minden tehetség joga, hogy méltó gondozáshoz jus-

son, a tehetség-kiválasztás társadalmi megbízatása nem az elit elszakítása, semmiképpen nem szegregáció. Ezzel együtt a tehetségekkel folytatott munka sokszínű megoldásait keresik a társaság tagjai és tagozatai. Nyári táborokat szerveznek, képzéseket, konferenciákat hirdetnek országsszerte, így több pedagógusképző intézményben is. „Országjáróban – tehetségkeresőben” az elnevezése annak a hagyományozódó rendezvénysorozatnak, melynek keretei közt egy-egy hazai régió intézményei, aktivistái mutatják meg sikereiket, gondjaikat.

Igy került sor legutóbb Kőszegen ilyen „vándortalálkozóra”, ahol a témák közül kiemelkedett a gyermekvédelem és a tehetséggondozás kapcsolatának elemzése, mintegy igazolván az MTT szociális elkötelezettségét.

Periodikája Tehetség címmel jelenik meg negyedévente.

Elnöke Czeisel Endre, alelnöke Herskovits Mária, titkára Polonkai Mária.

Az IFA több tagja fejt ki aktivitást a társaság fórumain, a választmányban is helyet foglal képviselője.

Címe: Budapest VI., Teréz körút 13.

Magyar Úttörők Szövetsége

A Magyar Úttörők Szövetsége ez idő szerint a legnépesebb hazai gyermekszervezet, mely 70000 tagjának kínál cselekvési lehetőséget. A szövetség önképében benne foglaltatik a múlt kritikája, egyben a vállalható tradíciók és értékek folyamatossága is. Ennek megfelelően az úttörőmozgalom a személyiségfejlesztés és közösségteremtés feltételeit kínálja csatlakozó tagjainak, platformja az ENSZ „A Gyermek Jogairól” szóló nyilatkozata. A szövetség politikai párthoz nem kötődik, politikai ideológiát nem hirdet. Vagyonaival hitelesen elszámolt az Állami Számvevőszék, valamint a magyar parlament előtt.

A megújult úttörőmozgalom az átalakulás fontos elemévé tette – még 1989-ben – közösségei, szervezetei legszélesebb értelemben vett autonómiáját. Ez idő óta tehát maguk a közösségek határozzák meg saját normáikat, értékhangsúlyaikat, miből következően szervezeti egységeink saját szabályaik szerint dönthetnek nevükről, jelképeikről, tevékenységeikről, valamint követelmény- és jogrendszerükről. A demokratikus működés és a szociális érzékenység mellett karakterisztikusan meghatározó, hogy a szervezet minden tagja (gyermek és felnőtt egyaránt) egyenjogú, választó és választható.

A szövetség a legfontosabb értékeket és eszményeket Egyezménybe foglalta, melyben meghatározó az egyén és közösség szabadsága, önkéntessége, öntevékenysége, a szolidaritás és társadalmi hasznosság.

A mai úttörőmozgalom arculatát leginkább a sokszínű tevékenység és az a jövőre való tudatos felkészülés jellemzi, melyet az „Úttörők a barátságos harmadik évezredért” jelszó jegyében fogadott el a mozgalom 1993. évi közgyűlése. A Magyar Úttörők Szövetsége tevékenységrendszereiben – mely minden érdeklődő gyermekközség számára nyitott – kiemelt hangsúlyt kap a környezetvédelem, a táborozás-turisztika, a

sport és egészségvédelem, a kulturális-közművelődési tevékenység és a karitatív munka.

A szövetség bázisa Csillebérc, mely ma Csillebércei Ifjúsági és Szabadidő Központ néven, nyitott intézményként működik.

Magyar Úttörők Szövetsége Országos Ügyvivő Testülete (1535 Budapest, Konkoly Thege u. 21. Tel/fax: 156-9984)

Magyarországi 4H Klubok Szövetsége

Kétségtelen tény, hogy az elmúlt évtized és különösen az utolsó évek jelentős mozgásokat eredményeztek a magyar képzési rendszerben mind a hivatalos iskolarendszerben, mind azon kívül. Alternatív pedagógiai, új iskolakoncepciók jelentek meg, vagy honosodtak meg, s az innovációs potenciál soha ilyen erős és intenzív nem volt képzési rendszerünkben mint napjainkban. A változások megindultak, változások közepette élünk.

A változás folyamata azonban – ahogy egész pedagógiai gondolkodásunk – ahogyan például „városcentrikus”. Magyarországon a pedagógiát az „urban education”, a falusi, a „vidéki”, a nem ipari körzetek iskolázásának, az ott jelentkező képzésnek a gondjai.

Ez a felismerés készítette az Iskolafejlesztési Alapítványt arra, hogy szerepet vállaljon a 4H mozgalom magyarországi meghonosításában, pedagógiai menedzselésében. Az IFA mint a hazai alternatív pedagógiai törekvések egyik ismert műhelye alapvető jelentőségűnek tartja, hogy az iskolák mellett, de azokkal – ha erre a feltételek adottak vagy megteremthetők – karöltve Magyarországon is meghonosodjon a humanizált modernizáció természetét oly pontosan kifejező 4H mozgalom. Egy olyan mozgalom, amelyben a termelői munka, a vállalkozás etosza szorosan kapcsolódik az ész, az érzellem és az egészség értékeivel. Egy olyan mozgalom kívánunk tehát segíteni, amely a falusi Magyarország fenti szellemű modernizációjában és a magyar „rural education” megújításában egyaránt jelentős szerepet játszhat.

Ehhez kerestünk társakat nemcsak a mozgalmat hazánkban elindító AGRYA, nemcsak az iskolafejlesztési Alapítvány, hanem a feladat iránt elkötelezett valamennyi szakember nevében és mindenekelőtt a megújulásban érdekelt fiatalok érdekében.

A 4H gyermek- és ifjúsági mozgalom mottója: „Gondolkozzon építs kezeiddel egy egészséges, tiszta és emberi világot!” A 4H négy angol szó (head = fej, hands = kezek, heart = szív, health = egészség) első betűjét jelöli, amely mintegy jelképezi a mozgalom céljait; az átgondoltságot, a gyakorlatiaságot, a humanizált és az egészséges életgondolatot. A mozgalom nem közvetít ideológiákat, politikai eszméket. A fiatalok vállalkozókedvére, kreativitására, sokoldalúságára épít. A természetes gyermekek kíváncsiságára alapozva ismerteti meg az élethez szükséges praktikus ismereteket, technológiákkal, tevékenységekkel. Fő célkitűzése az, hogy programjai révén a közreműködő gyerekeket, fiatalokat vállalkozói készségre, öntevékenységre, gyakorlatias szemléletre, környezetük és közös-

ségük iránt felelős magatartású polgárokká nevelje.

Tevékenységei:

- egyszerű vállalkozásokon keresztül, rendszeres munkatevékenységek révén ismerteti meg a fiatalokkal a mező- és erdőgazdálkodás, a kézműipar, a kereskedelem, a környezetvédelem és a biotermelés alapjait, technológiai fogásait;
- önállóságra, döntésképeségre, rendszerességre, vállalkozói szellemiségre nevel, önálló jövedelemszerzést biztosít;
- segíti a közösségi magatartás kialakulását, a társadalmi beilleszkedést;
- nemzetközi kapcsolatai segítségével lehetőséget biztosít más országok, kultúrák megismerésére, szakmai tapasztalatcserére, nyelvgyakorlásra.

A szövetség elnöke: Mihály Ottó.

Címe: Budapest V., Kossuth tér 11. 1051

Magyarországi Sonnenberg Kör

A Magyarországi Sonnenberg Kör (MSK) azért alakult meg, hogy minél szélesebb körben ismertesse tegye a Sonnenberg-eszmét „Egymással kapcsolatot teremteni, az előítéleteket feloldani, egymást megérteni és felelősen cselekedni”. E gondolatok jegyében szervez felnőtt és ifjúsági találkozókat, továbbképzéseket, konferenciákat.

Az egyesület támogatja a népek és csoportok közötti megértést, elősegíti a tolerancia kialakulását és elmélyítését. Az előítéletek leküzdése, a felelősséggel való cselekvés kiemelt feladatak továbbra is, hiszen az egész Európában – így Magyarországon is – megerősödő idegenyűlélet fokozott aktualitást ad programjuknak.

Az MSK tagja a nemzetközi Sonnenberg szervezetnek (International Sonnenberg Association). Az MSK segítséget nyújt a szlovák és a szlovén kör megalakulásához.

1993-ban Magyarországról több mint 120-an vettek részt az Internationales Haus Sonnenberg különböző rendezvényein, és közülük 90 középiskolás diák volt. Sonnenberg egyike a legnagyobb nemzetközi képzési központoknak. A második világháború után alapították német és dán pedagógusok azzal a meggyőződéssel, hogy a nemzetközi találkozók, az emberi kapcsolatokat keresztül egy új kezdet válik lehetővé.

Az IHS-ben évente több mint 250 konferenciát, szemináriumot rendeznek kb. 10000 felnőtt és ifjúsági résztvevővel a világ több mint 40 országából. Kiemelt témaként kezelik a környezetvédelmet, a rehabilitációt és a speciális szakmai képzéseket. Rendszeresen biztosítanak helyet 16-18 éves magyar középiskolás tanulóknak az IHS programjain. Ezek a rendezvények kitűnő alkalmat kínálnak ahhoz, hogy fejlessék a diákok a vitakészségüket, közvetlen tapasztalatot szerezzenek arról, hogy a más országokban élő velük egykorúak hogyan látják az aktuális kérdéseket. Nyelvtudásuk is gyarapodik. (A hivatalos nyelv az angol és a német.) Erdemes megemlíteni, hogy egy-egy rendezvényen a világnyelvek mellett valamelyik résztvevő ország nyelvét is hivatalossá teszik, így magyar is volt konferencianyelv.

A nemzetközi program részeként a Magyarországi Sonnenberg Kör is szervez ifjúsági rendezvényeket. 1993-ban ennek helyszíne Szigliget volt, címe és témája „A barátom külföldi”. A tábor lakói 16-18 éves magyar, német és szlovén fiatalok voltak. Az idei találkozó helyszíne Keszthely, ahol a fiatalok a szélsőségekkel szembehelyeztetésről folytattak majd eszmecsere-t.

Elnök Pintérmé Grudmann Frida, titkára Horváth H. Attila.

Címe: Budapest X., Tavasz u. 4. VIII. 51. 1108

ÖRÖKSÉG Gyermekek népművészeti egyesület

A táncházmozgalom és a fiatalok népi kézműves mozgalmának „nomád nemzedéke” a 70-es évektől folyamatosan szoros kapcsolatban állt a gyermekszakkörök pedagógiai élcsapatával. Ennek látványos, mondhatni ünnepi eseménye volt az 1976-tól Csillebércen megrendezett úttörő népművészeti szaktáborok sorozata, ahol a kodályi örökség korábbi és fiatal nemzedékei közösen fogalmaztak új módszereket a századvég legifjabbjainak „kulturális anyanyelvi nevelésére”. Ebből az „örökségből” nőtt ki az Örökség Gyermekek népművészeti egyesület, mely tömöríti, támogatja ezeket a kreatív gyermektársulásokat, pedagógiai kezdeményezéseket.

Az egyesület elnöke Foltin Jolán, a jeles néptánc-koreográfus.

Címe: Budapest VII., Akácfa u. 32. 1072

Saját Élményű Tanulás Magyarországi Egyesülete (SÉTA)

Az egyesület a Pécsi Pedagógiai Nyári Egyetem gyermekének vallhatja magát: még 1989-ben volt az egyik meghívott műhelyvezető a kanadai Jim Baker, a Toronto melletti School of Experiential Education (Saját Élményű Tanulás Iskolája) tanára. Az általa vezetett műhely az adott nyáron az egyik legkeresettebb volt, ugyanis a 17 résztvevő nem elegendett meg a műhely öt napja alatt szereshető tapasztalatokkal. Tánév közben több alkalommal is összejöttek, és december 8-án meg is alakították egyesületüket. A következő nyáron már nemcsak Jim vezetett műhelyt az „haladóknak”, hanem kollektívájé, Sheila Olivier is csatlakozott hozzá, és segítségével újabb 24 magyar kolléga ismerkedhetett „első kézből” a saját élményű tanulás-tanítási stratégiával.

Ez a tanulás-tanítási stratégia a tanulás szubjektivitását hangsúlyozza: a pedagógus által szervezett, valamint a diák korábban megszerzett egyéni tapasztalataiból indulva, amelyet ezek reflektív feldolgozása, az addigi meglévő ismeretrendszerhez illesztése és a frissen tanult gyakorlati kipróbálása követ. A stratégia nemcsak elnevezésében, hanem alkalmazása során is sok szálon kötődik a Carl Rogers nevével fémjelzett saját élményű csoportok munkájához. A tananyag fontos része ugyanis, hogy a programban részt vevők önmagukról, saját tanulásukról is ismereteket szerezzenek, illetőleg társas kapcsolataik, együttműködési képességük, a csoporthelyzetbeni viselkedésük

feljődjék, egymás felé nyitottak, elfogadóak legyenek.

Az egyesület célja, hogy a tanulási stratégia hazai adaptációját elősegítse. Tapasztalataik szerint az alkalmazható hagyományos iskolai helyzetekben (pl. fogalmazás tanítása saját „könyv” elkészítésével vagy matematikadrákon feladatgyűjtemény összeállításával), az osztályfőnöki munkában, a környezetvédelemben és a természettel kialakított közvetlen kapcsolatokban, valamint tudatos pedagógiai előkészítéssel szervezett tanulmányi kirándulások alkalmával.

Elnöke Regőcziné Sélley Zsuzsa, alelnöke Bogrnár Mária.

Címe: Budapest V., Dorottya u. 8. 1051

Szociális Asszisztensképzésért Alapítvány

A Szociális Asszisztensképzésért Alapítványt 1990-ben a Szociális és Egészségügyi Minisztérium hozta létre azzal a céllal, hogy az alapítványon keresztül támogatást biztosítson a középfokú szociálisszakember-képzést folytató iskoláknak és a képzésben részt vevő diákoknak.

A szerény tőkével megalapított szervezet természetesen nem tudja felállalni a szakemberképzés költségeit, ám a jó időben adott egy-egy támogatással átsegíti az induló képzéseket az indulással összefüggő meg sokasodott nehézségeken. Az alapítvány ez idáig mintegy 15 intézménynek nyújtott támogatást. Három tanévén keresztül az ún. „Tamasz-ösztöndíjjal” azokat a tanulókat segítette, akik szociális helyzetükre való tekintettel tanulási nehézségekkel küzdenek.

Az alapítvány csak a szociális szakképzést folytató intézmények támogatását tudja vállalni. A kuratórium elnöke: Pöcse Gábor.

Levelezési címe: Budapest XIV., Kövér Lajos u. 63. 1149

Tanszabadság Társaság

A Tanszabadság Társaság az Iskolázás Szabadsága Európai Fórumának (E/F/F/E) magyarországi tagszervezete, mely 1990 szeptemberében alakult meg. A társaságot állampolgári kezdeményezés hívta létre, a szervezet nyitott, tagja lehet minden természetes és jogi személy, aki elfogadja a társaság alapszabályát.

A társaság munkáját a választott Szóvivői Kör koordinálja. Az Iskolafejlesztési Alapítvány tagjainak jelentős része a társaság alapító tagja, illetve a Szóvivői Kör tagja vagy a társaság szakértőjeként tevékenykedik. A társaság jelenlegi elnöke és képviselője Vekerdy Tamás.

A társaság az elmúlt időszakban többször is szakértői állásfoglalást adott ki az oktatási törvény készülő szövegéről, tagjai részt vettek az egyeztetési munkálatokban, majd véleményét nyilvánították az elkészült szövegről is. Elemzést készítettek a Nemzeti Alaptanterv tervezetéről. E dokumentumokat nyilvánosságra hozták, illetve eljuttatták a megfelelő fórumokra.

A társaság Szóvivői Köre állást foglalt iskolák megszüntetésének és fenntartásának vitás kérdéseiben, állásfoglalását eljuttatta az illetékes önkormányzatokhoz, ismertetve velük a hatá-

lyos emberi-jogi és gyermeki-jogi megállapodásokat, illetve az ezekből fakadó Európa parlamenti határozatokat. A törvénykezés önellentmondásait – a tanszabadságot fenyegető önellentmondásait – kiküszöbölendő a társaság felkérte az alkotmánybírókat a jogszabályok felülvizsgálatára. A társaság részt vett az Országos Köznevelési Tanács és az Országos Közoktatáspolitikai Tanács tagjainak megválasztásában illetve részt vesz ezen tanácsok munkájában; képviseli a tanszabadság követelményeit szakmai érdekegyeztetések során és különböző oktatással foglalkozó fórumokon. Állandó kapcsolatot tart fenn az iskolázás szabadságának Európai Fórumával, s részt vesz az Iskolázás Szabadságának európai helyzetéről kiadott évenkénti jelentés elkészítésében.

A társaság jelenlegi székhelye: Budapest III., Raktár utca 1. Alternatív Közgazdasági Gimnázium.

Tájak, Korok, Múzeumok Egyesület

Az Iskolafejlesztési Alapítványban hamar nyilvánvalóvá vált, hogy az a játékos és komoly, tanulást, művelődést természetjárással, honismerettel közösségi játékkal ötvöző módszereket, amit a TKM-mozgalom kínál, fontos eleme lehet pedagógiai innovációknak is. Az IFA műhelyében készült el az az összetett elemzés, melyben a TKM Kiskönyvtár megannyi füzetének ismereteit az érvényes általános iskolai tantervekkel vetették össze, s az ehhez a kigyűjtéshez csatlakozó módszertanírásokban a projekt-módszer, a saját élményű tanulás s más kreativitást igénylő-fejlesztő módszerek alkalmazására tették javaslatot. Ezt a munkát az Iskolakultúra korábban közölte.

Miről is van szó a TKM-játékban? Az alapítók közismert, a múzeumok, a tájvédelmi körzetek kíváncsi látogatója bélyegzőt kap kis füzetében, s meghatározott számú bélyegzés után jutalmat. Erre az alapjátékra közösségi programok sorozata fűződött fel. Mindig egy-egy jeles kor, akár történelmi évforduló áll a középpontban. A helyi emlékek megismerésére ösztönző vetélkedéseken tanulóközösségek sokasága szerzett további tapasztalatokat. (Széchenyi-év, Barokk-év, jelenleg „Teremtő félévszázad” elnevezéssel a XIX. század második fele, a polgárosuló Magyarország érdekes, sok szempontból alig ismert korszaka áll a középpontban.) Az éves játék legsköresebb résztvevői szaktáborba vonulnak, ahol a történelmi játszótér legjobb módszereit ötvöző programok kerülnek sorra, a táborozó gyerekek rendre megidézik-rekonstruálják – szellemes szerepjátékokkal – a tanulmányozott kort.

A Tájak, Korok, Múzeumok Egyesület a művelődési civil egyesületek egyik legnépszerűsége, számos kitüntetés: Ifjúsági Díj, Fehér Róza Díj, Kós Károly-díj fémjelzi munkásságukat.

Az egyesület székhelye: Budapest VIII., Könyves Kálmán krt. 40. 1087

Települési Gyermekekormányzatokat Segítő Égysége

A Zala megyei Tűrjén történt először, hogy a községi képviselőtestület bölcs előrelátással a falu gyermekeinek is „hatalmat” adott. Szabályos választási kampány után annak rendje módja szerint választottak gyerekpolgármestert, gyerekképviselőket, ez a testület a felnőttek valóságos partnere a település ügyes-bajos dolgainak intézésében. Természetesen a gyerekek bizalmából a gyerekek érdekeit képviselve. A kezdeményezés követőkre lelt. Ma már meghaladja a tízet a választott települési gyerekekormányzatok száma. Nemzetközi kapcsolataik közt a francia a legkiemelkedőbb.

Segítésükre alakult meg a TGYSE, amelynek elnöke maga a türjei polgármester, az „igazi”, G. Molnár Erzsébet. Székhelye is Tűrjén van, a Polgármesteri Hivatalban.

Címe: Tűrje, Polgármesteri Hivatal 8796

„Török Sándor” Waldorf-pedagógiai Alapítvány

A keleti tőmb országában 1988 őszén, a magyarországi Solymáron avatták fel és adták át az első Waldorf-óvodát – egy kis átépített parasztházban –, mely aztán 1989 januárjában fogadta az első gyerekeket. Ezt követően, 1989

szeptemberében nyílt meg ugyancsak az első Waldorf-iskola Solymáron, mely egyben az első állampolgári kezdeményezéssel létrehozott alapfokú iskola volt – Hegyeshalomtól Vlagyivosztokig vagy éppen Saigongig. Ezzel az úgynevezett szocialista iskolarendszer hét évtizedes monopóliuma tört meg.

Mindkét intézmény fenntartója a „Török Sándor” Waldorf-pedagógiai Alapítvány volt, s ma is az. Az alapítvány ügyvezető igazgatója Szentpétery István, a Kuratórium tagja Verkerdy Tamás.

Címe: Budapest I., Donáti u. 67. 1015; Tel. 201-2908.

TTI Eurovia

Az építészszakma jeles műhelyétől általános műszaki-fejlesztési szolgáltatás várható. Szakvélemények, tanulmányok, épületdiagnosztika; építőipari tervek (rendezési, beépítési tervek, felmérések, vázlattervek, engedélyezési és kivitelezési tervek, rekonstrukciók, felújítás stb.); fővállalkozás; építőipari kutatás, fejlesztés; környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos tervezés, fejlesztés; oktatással, művelődéssel és sporttal kapcsolatos kutatás, fejlesztés, tervezés.

A TTI Eurovia ügyvezetője a jeles iskolaépítész, Jeney Lajos.

Cím: Budapest VII., Madách tér 3. 1071

Országos középiskolai irodalmi tanulmánypályázat

A pályázat célja, hogy elősegítse a modern magyar irodalomban (és Németh László életművében) rejlő szellemi értékek beépítését az ifjúság erkölcsi tudatába, hozzájáruljon a középiskolai tanulók irodalmi műveltségének bővítéséhez, s lehetővé tegye a korosztály legjobbjai számára a tapasztalatgyűjtést a kutató és elemző munka folyamatában és módszereiben, értekező prózai művek készítésében.

A pályázat meghirdetésére két évenként, harmadik alkalommal most, 1994-ben kerül sor a 14-18 éves középiskolai tanulók számára.

Pályatételek:

- 1/a Személyiségrajz Németh László Homályból homályba című önéletrajzának első kötete alapján
- 1/b Németh László Gandhi halála című drámája
- 2/a Móricz Zsigmond A boldog ember című regényének elemzése
- 2/b Szabó Lőrinc Tücsökzenéjének elemzése
- 3/a Kedvenc XX. századi magyar költőm
- 3/a Kedvenc XX. századi magyar íróm egy regénye

A pályázat formai követelményei: két gépelt példányban, kettes sorközzel, min. tíz, max. huszoneöt oldal terjedelemben, tartalom- és irodalomjegyzékkel, ill. jegyzetapparátussal ellátva, jelgélesen kell benyújtani a *Németh László Gimnázium* címére (1558 Budapest 139., Pf. 29.), Lami Pál tanár nevére 1995. január 20-ig. Zárt borítékban kérjük mellékelni a szerző nevét, osztályát, lakcímét, magyartanára nevét; a pályázó iskoláját az azonosító lapra nyomott iskolai bélyegző adja meg. Kérjük, hogy a szaktanár a tanuló önálló munkáját aláírásával ugyanitt igazolja.

A pályázat győztesei és helyezettei pénzjutalomban részesülnek. A díjakat ünnepélyes keretek közt 1995 áprilisában osztjuk ki. Az eseményről és az eredményről a sajtót és az érdekelt iskolákat időben értesítjük.

Németh László Társaság